

Náhradní výživné v teorii a v praxi

Abstrakt

Autorka v této práci představila novou dávku sociální podpory, o kterou se od 1. 7. 2021 rozšiřuje systém státní sociální péče. Náhradní výživné je plošná dávka určená na krytí nákladů na výživu a péči o nezaopatřené děti, vůči nimž není řádně plněna vyživovací povinnost vyplývající ze soudního rozhodnutí. Cílem této práce je, vedle představení nového veřejnoprávního institutu v souvislostech jeho historických kořenů a způsobu promítnutí do platného právního pořádku České republiky, rovněž posouzení míry státní ingerence do soukromoprávní sféry rodinného práva.

Úvod a první část práce jsou věnovány uvedení do problematiky vyživovací povinnosti rodičů k dětem s důrazem na důsledky neplnění finanční dávky výživného. Autorka podrobněji analyzuje problematiku úročení výživného v soudní praxi. Ve druhé části práce je představena nová právní úprava náhradního výživného a učiněn exkurz do historie dané problematiky. Navazuje analýza slovenské právní úpravy v dané oblasti. Čtvrtá část práce je věnována přesahům náhradního výživného do vybraných právních oblastí a jeho vlivu na praxi dotčených subjektů při výkonu veřejné moci. V páté, ryze praktické kapitole autorka za pomoci dotazů a žádostí směřovaných kompetentním orgánům státní správy, dle zákona o svobodném přístupu k informacím, demonstruje na získaných datech fungování náhradního výživného za období od 1. 7. 2021 do 30. 4. 2022.

Analýzou vyživovací povinnosti v souvislostech tradičních funkcí a společenského významu rodiny a institutu náhradního výživného bylo autorkou zjištěno, že z důvodů časového hlediska spočívajícího v krátké účinnosti náhradního výživného nelze prozatím přijmout jednoznačné závěry o konkrétních důsledcích veřejnoprávní interference do soukromého práva. Lze o nich pouze spekulovat s poukazem na historické souvislosti a důsledky oslabování významu rodinných vztahů pro společnost a jejich roli v oblasti výchovy pro rodinu i společnost odpovědného jedince. Autorka rovněž dospěla k závěru, že dotčené orgány státní správy nedisponují vypovídajícími daty, prostřednictvím kterých by bylo možné posoudit efektivitu, hospodárnost a ekonomické důsledky institutu. Důvodem může být jak časové hledisko, tak rozsah evidence dat pro účely statistik, vykazování a jejich publikace.

Hlavním konstatováním této práce je pak nekonceptnost přístupu státu k přijímání řešení předjímaných sociálních situací, bez prokazování potřeby, prostřednictvím

státní podpory poskytované nad rámec stávajícího systému sociální péče o rodiny s nezaopatřenými dětmi.

Klíčová slova

Vyživovací povinnost

Náhradní výživné

Sociální dávka

Nezaopatřené dítě